

Francija in Anglija aranžirali umik lojalističnih voditeljev

Premier Negrin objavil odredbo o izdajanju
potnih listov osebam v starosti 17 do 55 let,
ki niso bile prizadete v mobilizaciji. Azana
zadal smrtni udarec španski republiki, ko se
je odpeljal iz Pariza v Švico. Naciji v Ber-
linu proslavljajo fašistično zmago

Pariz, 27. febr. — Zdej, ko je
konec civilne vojne v Španiji bli-
zu, sta Francija in Anglija aran-
žirali odhod 10.000 civilnih in
militarističnih voditeljev ter
njih družin iz lojalistične Špa-
nije. Akcijo je pospešil dr. Juan
Negrin, predsednik španske vlade,
ko je sprejel francosko-ang-
elski predlog glede razglasa
premirja, ki v bistvu pomeni ka-
pitulacijo pred fašističnim re-
žimom generala Franca. Razglas
premirja je bil začasno odložen,
ker pogajanja glede odhoda lo-
jalističnih voditeljev iz cone
Madrid - Valencija - Alicante
ozemlja, ki je še pod kontrolo
španske vlade, še niso bila za-
ključena.

Tu pravijo, da bodo francoske
in angleške ladje v spremstvu
bojne mornarice odpeljale lojali-
stične voditelje v varno zavetje.
Nacht evakuacije so reprezentan-
ti Francije in Anglije predložili
generalu Francu in zdaj čakajo
odgovora.

Španski republikanci pravijo,
da se je Negrin izrekel za raz-
glasitev premirja na podlagi za-
gotovila Francije in Anglije, da
je Franco objubil, da bo branil
neodvisnost Španije in izločil
italijanski in nemški vpliv.

Madrid, 27. febr. — Premier
Negrin je naznanil, da bodo ose-
be v starosti 17 do 55 let dobile
potne liste, kar jim bo omogočilo
odhod iz lojalistične Španije. Po-
tne liste bodo dobili samo oni, ki
niso bili prizadeti v mobilizaciji.
Ženske bodo lahko zapustile Špa-
nijo brez potnih listov.

Pariz, 27. febr. — Španska
republika je dobila smrtni uda-
rec sinoči, ko se je predsednik
Manuel Azana umaknil iz špan-
skega poslanstva v Parizu in od-
peljal proti vasi Collonges-Sous-
Saleve ob švicarski meji. Azana
se je odpeljal na predvečer
španskega priznanja fašistič-
nega režima po Franciji in An-
gliji. Objavil ni niti proglasa, da
resignira kot predsednik španske
republike in poziva na lojaliste,
naj odložijo orožje in kapitulira-
jo pred fašisti. Z njim so se od-
peljali proti Švici dr. Marcelino
Pascua y Martinez, španski po-
slanik v Parizu, in nekateri pri-
jatelji.

Azanov odhod je potegnil fran-
cosko diplomacijo iz zagate in
odstranil vse ovire glede prizna-
nja španskega fašističnega re-
žima. Špansko poslanstvo je bilo
izpraznjeno. Zasedel ga bo po-
slanik vlade v Burgosu, ko bo Fran-
cija uradno priznala fašistični
režim. Za poslanika bo najbrž
imenovan Jose Mario de Leon,
Francov neuradni agent, ki je bil
poslan v Pariz po izbruhu civilne
vojne.

General Miaja, vrhovni povelj-
nik lojalistične armade v cen-
tralni Španiji, se bo umaknil v
Francijo. On je resigniral kot
vrhovni poveljnik in vprašal za
vizo francoske avtoritete.

Berlin, 27. febr. — "Zmaga ge-
nerala Franca v španski civilni
vojni je prva odločitev v borbi,
ki je izpadla v prilog totalitar-
nim državam," naglašajo nacijsko
časopisje v člankih, v katerih
proslavljajo poraz španskih lojali-
stov. "Francija in Anglija mo-
rata sedaj računati z ustanovi-
tjo novega bloka v Sredozem-
lju, bloka, v katerem bo nova
Španija igrala veliko vlogo."

Domače vesti

Novice iz Penne
Irwin, Pa. — Dne 17. febr.
je v bolnišnici v Greensburgu um-
rl Anton Koncilja, star 51 let
in rojen v Kresnicah pri Savi.
V Ameriki je bil 27 let in tu za-
pušča ženo, brata in sestro. Bil
je član SSPZ. — V isti bolnišnici
je po dolgi in mučni bolezni um-
rla mrs. Udovič (krstno ime,
starost, rojstni kraj???) in po-
kopana je bila 20. febr. v Irwi-
nu. — V Cliff Minu, Pa., je John
Pangeršič, predsednik društva
145 SNPJ, uspešno preстал nuj-
no operacijo.

Cleveland, — Te dni je umr-
la Alojzija Arko, roj. Orel, stara
82 let in doma iz Zagradca. Tu
zapušča dva sinova, 29 vnukov in
vnukinj in 29 pravnukov in prav-
nukinj. — V North Madisonu, O.,
je družina Anton Babič izgubila
tri tedne starega sinčka. —
Dramsko društvo Ivan Cankar
je zadnjo nedeljo slavilo dvaj-
setletnico svojega obstoja s
predstavo v SND.

Italijani odhajajo iz Francije

Protifrancoska
agitacija obnovljena

Rim, 27. febr. — Tri tisoč Ita-
lijancev se je včeraj vrnilo domov
iz Francije na petih vlakih. Od-
zvali so se Mussolinijevemu po-
zivu, ki je sledil objavi progra-
mu repatriacije. Diktator hoče
imeti vse Italijane doma, da po-
veča fašistično udarno silo.

Nadaljnje grupe Italijanov bo-
do zapustile Francijo v prihod-
njih tednih. Dva italijanska par-
nika bosta pripeljala Italijane,
ki so zapustili južno Francijo,
domov prihodnjo sredo.

Mussolinijevi črnosrajčniki so
pozdravili vračajoče se Italijane,
ko so vlak prekoračili mejo. Re-
patriacija je bila odredjena v zve-

Filmi SNPJ v Pennsylvaniji

Predvajanje
v osmih naselbinah

Ponovno opozarjamo sloven-
ske naselbine v zapadni Penn-
sylvaniji na filme SNPJ, ki se
bodo začeli tamkaj predvajati
1. marca, kakor je že v včeraj-
šnji Prosveti naznanil Jacob
Ambrozich, tajnik federacije
društev SNPJ zapadne Penne.

Sporod predvajanja filmov,
med katerimi so tudi filmi v bar-
vah iz stare domovine in kate-
re bo predvajal ob svojih razlagah
br. Vincent Cankar, gl. predse-
dnik SNPJ, je za enkrat sledeči:

Pittsburgh, Pa., Slovenski
dom, 1. marca.
Covendale, Pa., 2. marca.
Presto, Pa., 3. marca.
Sygan, Pa., 6. marca.
Burgettstown, Pa., 7. marca.
Midway, Pa., 8. marca.
Imperial Pa., 9. marca.
Strabane, Pa., 10. marca.

Nadaljnji datumi in naselbine
bodo naznanjene kasneje.

Trije reporterji izgnani iz Italije

Rim, 27. febr. — Policija je
včeraj odredila izgon treh švi-
carskih reporterjev, med kate-
rimi je eden tudi poročevalec
pariškega lista Le Temps. Ti
so Robert J. Hodel, Paul Gen-
tizon in Luigi Pedrazini. Vaj-
morajo zapustiti Italijo do pri-
hodnje nedelje. Od novega leta
so italijanske avtoritete izgnale
še dvajset reporterjev zunanjih
listov.

z odredbami, ki določajo mili-
tariziranje ekonomskega življe-
nja italijanskega naroda in del-
no mobilizirajo rezervistov. Iz
tega sklepajo, da se Italija pri-
pravlja na vojno s Francijo, ki
je nedavno ponovno naglasila,
da bo branila svoj kolonialni im-
perij.

Fašistični tisk je objavil ve-
stí o pritožbenih demonstraci-
jah na Malti, angleškem oto-
ku v Sredozemskem morju, ki le-
ži v bližini Sicilije, zaeno pa je
obnovil napade na Francijo. Za-
hteve po aneksiji Korzike, Tuni-
sije, Savoja in Nice, kjer so Ita-
lijanske naselbine, so spet pri-
šle na dnevni red.

PROTIVLADNE DEMONSTRACIJE V LONDONU

Protest proti priznanju
Francovega režima

CHAMBERLAIN OB-
DOLŽEN IZDAJSTVA

London, 27. febr. — Policija
in gasilci so bili mobilizirani za
zatiranje demonstracij pred pa-
lačo predsednika vlade Chamber-
laina. Demonstrantje so protesti-
rali proti priznanju fašističnega
režima kot legalne španske vlade.
Množica je kričala: "Cham-
berlain mora iti!" Demonstran-
tom so se pridružili angleški
prostovoljci, ki so se kot člani
mednarodne brigade borili na
strani lojalistov proti španskim
upornikom. Policija je imela ve-
liko dela predno je razpršila de-
monstrante.

Prisiljeni španski lojalistov so
potem sprejeli resolucijo, v kate-
ri so ostro obsodili Chamber-
lainovo izdajstvo lojalistov in u-
ničenje demokracije v Španiji.
Resolucija očita premierju, da se
je postavil na stran fašističnih
morilcev.

Clement R. Attlee, vodja labo-
ristske opozicije v parlamentu, je
tudi predložil protest proti pri-
znanju Francovega režima, ki je
bilo naznanjeno, da je Chamber-
lain informiral Pavla v Floresa,
španskega poslanika, da bo nje-
gova vlada priznala Francov re-
žim. Prej je Attlee obdolžil pre-
mierja, da je prodal špansko re-
publiko in se zvezel s sovražniki
demokracije.

Robert M. Hodgson, Chamber-
lainov agent v Burgosu, je vče-
raj informiral generala Franca o
priznanju fašističnega režima.
Zdej se v Londonu širijo govori-
ce, da bo Velika Britanija dala
veliko posojilo Francu za reha-
bitacijo po vojni opustošene Špa-
nije.

Eksekucija špionov v Berlinu

Berlin, 27. febr. — Trije mož-
je, ki so bili spoznani za krive
izdajstva in špionaže v prilog
neki tuji državi, so bili obglav-
ljeni na dvorišču državne je-
telnice. Ti so bili Adolf Er-
brich, Bruno Labisch in Wil-
helm Mroczek.

Nov spopad med Rusi in Japonci

Kitajci odbili naskok
na svoje pozicije

Tokio, 27. febr. — Japonska
časopisna agentura Domej po-
roča iz Harbina, da so ruske če-
te dvakrat prekoračile mejo in
invadirale Mandčurijo. V spo-
padu, ki je sledil prvi invaziji
je bil eden ruski vojak ubit. Bit-
ka se je vršila pri Mandčuriju in
je trajala dve uri.

Obmejni incidenti, ki so se
pripetili pred nekaj tedni, so iz-
zvali zahteve v japonskem pa-
lamentu, naj vlada odločno na-
stopi proti Sovjetiki uniji in u-
stavi vpadu na japonsko ozem-
lje.

Sanghaj, 27. febr. — Japonci
so po dolgem obotavljanju pri-
čeli ofenzivo pri Kulingu, leto-
višnem mestu, v katerem se na-
haja več tujcev, med temi dva-
nastopi Američanov. Japonski to-
povi obstreljujejo goro Lušan
kjer so Kitajci zasedli utrjene
pozicije.

Kitajci poročajo, da so odbili
dva naskoka na svoje postojanje
ke pri Čangkaišanu, nekaj milj
južno od Kulinga.

Japonski topovi spet grmijo
na frontah v centralni Kitajski,
kjer v zadnjih tednih ni bilo po-
sebnih aktivnosti. Včeraj se je
vršila vroča bitka pri Kingšu-
nu, sto milj severozapadno od
Hankova, v kateri so bile kitaj-
ske čete poražene.

Ciano navdušeno sprejet v Varšavi

Protinacijske
demonstracije
se nadaljujejo

Varšava, Poljska, 27. febr. —
Grof Galeazzo Ciano, italijanski
zunanj minister in Mussolinijev
zet, je bil včeraj sprejet v Var-
šavi z velikimi ovacijami. Mno-
žica se je zbrala pred uradom I-
talijanske kulturne ustanove,
kjer je minister imel sestanek s
člani italijanske kolonije. Mno-
žica je vzklicala: "Živela Italija!"
Ko se je Ciano pokazal pri vratih
je množica pričela kričati: "Proč
z Berlinom!" in "Proč z osjo
Rim-Berlin!"

Policija je pričela razganjati
demonstrante, toda potem, ko so
ponovili vzklike: "Naj živi Ita-
lija in Mussolini!" jih ni več nad-
legovala.

Poljski študentje so potem
raztrosili letake po glavnih uli-
cah Varšave s pozivi, naj polj-
ska armada invadira Gdansk,
kjer so nacisti zadnji teden upri-
zorili protipoljske demonstraci-
je. Gdansk je bilo pred svetov-
no vojno nemško mesto. Po voj-
ni je postalo svobodno mesto pod
nominalnim nadzorstvom Lige
narodov.

Demonstracije proti Nemčiji
se nadaljujejo. Dijaki na uni-
verzi v Varšavi so se na svojem
shodu izrekli za izključitev nem-
ških dijakov, ki obiskujejo uni-
verzno, zaeno pa so pričeli zbirati
sklad za narodno obrambo.

Grof Ciano je imel včeraj raz-
govor s poljskim zunanjim mi-
nistrom Beckom, pozneje pa je
bil gost na banketu, ki mu ga je
priredil v počast Ignace Moscic-
ki, predsednik Poljske.

Hitlerjevo letalo z 10 možmi utonilo

Berlin, 27. febr. — Hitlerjeva
vlada uradno priznava izgubo
vojaškega letala D-Alusa z de-
setimi možmi vred, ki je pred
nekaj dnevi padlo v Sredozem-
sko morje in utonilo. Kaj je
letalo delalo tamkaj, poročilo
molči.

ROOSEVELT ZA MIR V DELAV- SKIH VRSTAH

Predsednik urgira poga-
janja med ADF
in CIO

GREEN SE ODZVAL
APELU

Washington, D. C., 27. febr. —
Predsednik Roosevelt je apeliral
na voditelje Ameriške delavske
federacije in Kongresa industri-
jskih organizacij, naj se prične
pogajati o poravnavi spora. Obe
grupi naj imenujeta odbora, ki
naj bi vodila pogajanja, da se
konflikt čimprej konča.

William Green, predsednik
ADF, se je takoj odzval apelu in
imenoval odbor treh članov. Iz-
javil je, da je pripravljen ko-
operirati, čeprav se mu zdi, da
bodo pogajanja naletela na večje
ovire zdaj nego pred osemnaj-
stimi meseci, ko se je konferen-
ca med voditelji obeh grup o li-
kvidaciji konflikta razbila. V od-
boru, ki ga je imenoval Green, so
Matthew Woll, Harry C. Bates
in Daniel J. Tobin. Vsi so člani
eksekutivnega sveta ADF.

John L. Lewis, predsednik
CIO, ki se je vrnil v Washington
iz New Yorka, ni hotel komenti-
rati Rooseveltovega apela. "Ne
maram govoriti o tem," je bil
njegov odgovor na vprašanje re-
porterjev, ki so hoteli vedeti, ali
se bo odzval Rooseveltovemu po-
zivu.

Predsednikov apel je vključen
v pismo, katerega je naslovil vo-
diteljem obeh grup, ki sta zavo-
jevani v konfliktu čez dve leti.
Roosevelt je pozval obe grupi,
naj imenujeta pogajalce, ki naj
bi šli takoj na delo.

Green je dejal, da se konfe-
renca lahko prične že ta teden,
če se bo Lewis odzval Roosevelt-
tovemu apelu. "Glede ekonomske
in politične filozofije ADF ne
more biti nobenega kompromi-
sa," je rekel Green. "Ponovna
sprejete grup, ki so zapustile
ADF, in priključitev novih unij,
ki so jih te grupe ustanovile,
predstavlja problem, ki nam bo
delal večje preglavice zdaj nego
l. 1937, ko so se mirovna pogaja-
nja razbila."

Bojkotirajte primerne volitve!

Poziv delavske
stranke v Illinoisu

Chicago, 27. febr. — Jutri
(28. februarja) so v Chicagu
primerne županske in alderman-
ske volitve. Illinoiska delavska
stranka — edina politična
stranka v tej državi (katera
uključuje socialiste), ki je o-
stala zvesta delavstvu — poziva
vse delavce, ki še kaj drže do
delavskih načel, naj bojkotirajo
te volitve, ki nič ne pomenijo za
zavedne delavce.

To je običajna tekma za o-
sebnost voditeljev dveh starih po-
litičnih masin, korumpirane
Kelly-Nashove demokratske ma-
šine (čikaška Tammany!) in o-
stankov razbite republikanske
mašine. Čikaško delavstvo ni-
ma ničesar pričakovati od teh
dveh masin, ki sta enako pri-
ključeni pri kapitalističnih in-
teresi, ki jih zastopajo kapi-
talistični dnevniki Daily News,
Daily Tribune in dva Hearstova
lista.

Edina izjema po priporočilu
delavske stranke je v peti war-
di, kjer kandidira za aldermana
Paul H. Douglas, znani liberalni
profesor čikaške univerze. De-
lavci v tej wardi so pozvani, naj
glasujejo za Douglasa.

Hudobni duhovi. (Narisa! Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKEGA NARODA

POSPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Maribor: na Edinosti doma (vredn. 1000) in Koroški 10.000 na leto, 10.000 na leto, 10.000 na leto; v Zagrebu 10.000 na leto, 10.000 na leto, 10.000 na leto; v Ljubljani 10.000 na leto, 10.000 na leto, 10.000 na leto.

Subscription rates for the United States (except Chicago) 1000.000 on year, Chicago and Koroški 10.000 on year, foreign countries 10.000 on year.

Člani so dolžni plačevati prispevek za redovno izdajo. Prispevek se plačuje v gotovini, v obliki čekov, poštne nakazila, ali v obliki obveznic. Prispevek se plačuje na ime PROSVETA, 3007-40 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois. Prispevek se ne vrača, razen v primeru, da se član odloži za odstop. Prispevek se ne vrača, razen v primeru, da se član odloži za odstop.

Koder na vsi, kar ima sili v Prosveto

PROSVETA

3007-40 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Deton v obliki na primer (July 31, 1939), 1000.000 na leto, 10.000 na leto, 10.000 na leto; v Zagrebu 10.000 na leto, 10.000 na leto, 10.000 na leto; v Ljubljani 10.000 na leto, 10.000 na leto, 10.000 na leto.

Državna sužnost

Ameriški poročevalec javlja iz Londona, da je tamkaj prišel v detiko z najširšim nacijskim diplomatom iz Berlina. Govorila sta o kolonijah, ki jih Hitler tako vehementno zahteva na račun Francije in Anglije.

Poročevalec je opozoril Nemca na dejstvo, da Hitler visi na robu gospodarskega bankrota v sami Nemčiji in če dobi še kolonije, bo njegova gospodarska kriza toliko večja. Čemu torej zahteva kolonije?

Nacijski diplomat je Američanu pomešnil in potem mu je zaspel tole: Če bi Hitler gospodaril na način kot gospodarijo privatni kapitalisti na Anglijskem, v Ameriki ali kjerkoli na svetu, oziroma kot so nemški kapitalisti prej gospodarili, bil bi že davno bankrotiral. Ampak Hitler gospodari drugače in na ta način ne bo nikdar bankrotiral. Če bi Hitler vodil kolonije po običajnem gospodarskem redu, kot na primer Angleži in Francozi vodijo svoje kolonije — je resnica, da bi kolonije ne prinašale nobenega dobička in bi bile Nemčiji le velika breme. Ampak Hitler bo vodil kolonije drugače; vodil jih bo na ta način kot vodi zdaj Nemčijo — pod vojaško kontrolo. Hitlerjeva ekonomija je — državna ekonomija. Država je prva! Delavci in kapitalisti morajo služiti državi!

To je jasno. Ničesar ni treba več dodati. Odkriti in iskreni nacijski diplomat bi bil še lahko dodal, da nemška država je zdaj — Hitler z gango nacijskih generalov in priganjčev vred, pa ni bilo treba, ker lahko vsakdo vidi: Lahko bi bil tudi pojasnil, da so nemški delavci in kmetje danes — državni sužnji, a tudi tega pojasnila ni treba, kajti ljudje, ki ne spe, niso slepi.

Na ta način, kakor je Hitler odpravil brezposelnost in uposil vse ljudi — in kakor je storil Mussolini in Italiji in Stalin v Rusiji — je seveda najhitrejša rešitev problema. V Ameriki imamo nekaj zgledov te "rešitve." Zgled je vsaka ječa. V ameriških ječah ni brezposelnosti in v njih vlada običajno najzvočajni red! Takisto je v Nemčiji, Italiji in Rusiji — povsod, kjer je uvedena državna ekonomija. Vsa dežela se pretvori v ječo ali koncentracijsko taborišče; vsakdo je prisiljen delati, kar mu ukažejo "delovodje" ali pazniki z revolverjem za pasom, plačo pa določa režim. Razlika med taborišči, v katerih "plačujejo" težko delo z bikovko in tovarniškimi ali drugimi taborišči, v katerih plačujejo v denarju, ni posebno velika. V obeh primerih delavci živijo v državnih stanovanjih in ne sme poljubno izpreminjati dela, pač pa mora delati tam in to, kar mu je odločeno!

To prisiljeno delo kajpada ustvarja čudesa. V Nemčiji je ustvarilo čez noč silne munijske industrije in letalsko industrijo, katere proizvaja več bojnih letal na mesec kot vse evropske dežele skupaj razen Rusije; ustvarilo je nove industrije za umetno izdelavanje kavčuka, bencina in oblike iz lesa; ustvarilo je omrežja najboljše cest za motorni promet v Evropi. V Italiji je to delo osušilo velikanstvo močvirja in danes pretvaja Abesinijo v moderno produktivno deželo. V Rusiji je prisiljeno delo ustvarilo največje prekope, zvezalo Moskvo z morjem in pretvorilo zanikarno agrarno deželo v industrijsko deželo z omrežjem najmodernejših industrij v 15 letih!

S stališča državnega gospodarstva — ki se v vsaki totalitarni državi drugače imenuje — je to dobro. Nobena država v zgodovini človeštva ni še kaj takega dosegla — svobodnim delom, v okviru demokracije. V demokraciji je kaj takega nemogoče!

Toda — kaj naj to pomeni a stališča človeštva, človeškega elementa? Kje je ostal človeški pones? Kje je ostala svoboda posameznika, o kateri so največji borci sveta za svobodo človeškega bitja peli največja čustvena elegija in za katero so navdušeno umirali v starem veku, srednjem veku, v novem veku ob času velike francoske revolucije in v našem veku od osemindesetih do danes? Mar sta bili njihova veličastna pesem in mučeniška smrt le kruta šala? Vprično tega, kar se danes dogaja v totalitarnih državah, se zdi tako —

O, ljudje! O, ljudje, ki vam je bila pesem svobode posameznika vrhunec trumfala človeškega razuma, človeškega srca in človeške misli, kje ste danes? Kam ste izginiti? Mi ne verjamemo, da vas ni več — nikakor ne verjamemo tega! Toda zakaj molčite? Zakaj ne izpregovorite? —

Glasovi iz naselbin

Shod za španske tojaliste

Cleveland. — Zvečer dne 3. marca se bo vršilo predavanje o Španiji v Slovenskem delavskem domu na Waterloo pod pokroviteljstvom Prosvetne matice JSZ. Govoril bo znani Joka Oveč iz Chicaga. Kdor ga je že slišal na odru, ga gotovo teži še slišati. Vstopnina prosta. Po predavanju bo zabava. Ves preostanek je namenjen v pomoč španskim sirotam. Teh je na stotine, ki so izgubili svoje domove, otroke svoje starše, stari otroke. Stotisoči so danes preganjani iz kraja v kraj po krutem fašizmu. In to zato, ker so hoteli več pravic in več svobode in ker niso marali biti večni sužnji.

Zato je dolžnost vsakega zavrednega delavca, da jim pomagamo in olajšamo budo čim več mogoče. Zavedajmo se, da njih boj je naš boj. Odbor vas vabi na ta shod brez razlike na versko ali politično prepričanje. Udeležite se in pomagajte do večjega uspeha. — Za odbor,

A. Božič.

Družinska tragedija

Cle Elum, Wash. — Poročati želimo o tragediji, katere se je izvršila v naši naselbini. V noči dne 13. febr. je Steve Jacob, star 61 let, zgodaj jutraj postrelil svojo družino — ženo, staro 44 let, sina, 12 let, dve hčerki, 10 in druga 9 let, vsi člani SNPJ. In potem, ko je poskušal zapaliti svojo revno kočjo dveh sob, se je vlegel poleg svoje žene in si pogljal krogi v glavo.

Svojo družino, kot je bilo doganjano, je postrelil v spanju. Ker ni bilo nobenega znaka odpora, so najbrže takoj podlegli ranam. Za ženo in otroke je rabil puško 22. kalibra, sebe pa je ustrelil z revolverjem 38. kalibra. Predno se je sam ubil, je zanesel ogenj v klet. Na njem je najbrže požgal vse družinske papirje, kot članke certifikate, krstne liste in drugo, potem je naložil še več drv, nakar je opravil svoje zadnje dejanje.

Dim, ki je prihajal iz hiše, so pravočasno zapazili sosedje in takoj alarmirali požarno brigado, ki je ogenj pravočasno pogasila in odkrila grozen prizorišče. Kot razvidno iz pisma, ki je bilo najdeno med dvema balama senu v bližnjem hlevu in naslovljeno na tukajšnjega župana Joe Shoberja (tudi Slovenec), je razvidno, da je Jacob imel skovan načrt za to tragedijo že nekaj časa.

Ta žalostna je povzročila dosti razburjenja v tej okolici in članom društva 79 SNPJ dala dosti opravka. Članstvo je uredilo vse, kar je bilo mogoče, da so bili mati in otroci dostojno pokopani.

Oče-morilec je bil pokopan na tistem brez vsakega spremstva. Pogreb žrtv se je vršil v soboto, 18. febr., ob dveh popoldne. Udeležilo se ga je neprimerno mnogo občinstva. Založen je bil prizor, ko smo položili mater in tri otroke v skupni grob. Pri mnogih se je posvetila solza v oči. SNPJ je izgubila štiri člane radi neznanega socialnega razmer, v katerih se je družina nahajala zadnje čase.

Steve Jacob, rojen pri Konjicah na Stajerskem, je prišel v to naselbino kot samec leta 1920 s precejšnjo vsoto denarja. Delo je dobil v premošnjiku. Leta 1922 sta dva mlada člana društva 371 SNPJ ušla v njegovo stanovanje z namenom, da ga pretepejo. V hipnosti je enega obstrlel, ki pa je okrevljal. Sledila je sodna obravnava, na kateri je dobil šest mesecev zapora. Stalo ga je tudi precej denarja, da je dokazal, da je streljal v silobranu.

To, mislim, je bil začetek njegove nerazume. Prizadelo ga je posebno, ko je videl, da je obstreljen član na pritisk nekaterih članov društva 371 na glavni urad dobil vso bolniško podporo.

Leta 1925 se je oženil. Nekaj mesecev pozneje ga je v rovu težko pobilo. Bil je več mesecev v bolnišnici in ostal nezmožen za vsako delo. Od SNPJ je dobil odpravnino. Denar je pošel, na kar je pričela okrajna oblast skrbeti za družino. Prejemali so \$42 na mesec za vso družino petih oseb, zadnje čase pa so jim hoteli še to prikrjati.

Družina je rasla. Hlisa — kuhinja in mala spalna soba — je začela postajati pretesna. Apelliral je tu in tam za pomoč, da bi povečal hišo, toda ni uspel. Potem mu je žena radi prevelikih skrbi in dela zbolela, kar mu je še bolj grenilo življenje, pospešilo njegovo nervoznost in ga končno spravilo v obup, v katerem je napravil to grozno delo.

Tukaj je ena slika razmer med mnogih, v katerih se nahaja narod, kjer je vsega dosti...

Martin Smolnik.

Popravek

Glencoe, O. — V 33. številu Prosvete je priobčena zahvala tistim, ki so darovali za moj sestri Marijo Kravanco in Anno Kaus, prizadeti po požaru. V zahvalo se je urinila pomota, ne vem, če z moje strani ali v uredništvu. Popravite kakor sledi: iz Cheswicka je darovala 50c Mary Komac (ne Andy Kaus); iz Russelltona je daroval Andy Kaus \$1. — Drugo je vse v redu. Prejel sem vsega skupaj \$28.50.

Anton Kravanja, 54.

O delu in volitvah

La Salle, Ill. — Ker je Prosveta delavski list, večina dopisnikov poroča o delavskih razmerah. To bom storil tudi jaz. Cementarna Alpha je zopet pričela z obratom. V njej dela precej Slovencev. Tudi Penn Wheel Co. je pričela malo bolje obratovati. Na drugi strani pa je Western Clock Co. sketila obrat in odpustila več delavcev za nedolocen čas. Ta družba upošteva samo mladino; ako si star 18 ali 19 let, si še prestar za garanje pri tej kompaniji. Premogovniki obratujejo vsaki dan. To bo le, dokler bo mrzlo, potem bomo rudarji pa zopet imeli počitnice brez plače.

Zdaj pa nekoliko o bližajočih se volitvah, ki bodo 4. aprila. Prvič v zgodovini naše naselbine imamo slovenskega kandidata za pomožnega supervizorja. Ta kandidat je br. Matt Vogrich, član društva Triglav 2 SNPJ.

društva Edinost, društva Danice 124 JSKJ, član UMWA in direktor Slovenskega doma. On je naprednega mišljenja. Imamo zelo ugodno priliko, da ga izvolimo, ako vsi Slovenci in Slovenke v La Sallu, Oglesbyju in Janesvillu agitirajo in glasujejo zanj. Ako dobimo nekaj glasov drugih narodnosti, je uspeh gotov. Že skrajni čas je, da Slovence v La Sallu in okolici pokazemo drugim narodom, da smo kot davkoplačevalci in državljani upravičeni do zastopništva v uradu. Torej pojdemo na delo, ker čas naprež hiti. Na 4. aprila pojdemo roka v roki na voliče in uspeh bo nam zagotovljen.

John Posen, 337.

Shod s. Joško Orna v prid lojalstvom

Cleveland, Ohio. — Kot je že večina čitateljem znano, je Prosvet. matica podvzela ponovno kampanjo v prid španskim lojalistom, njih žen in otrok, pa naj si bo beguncem iz Katalonije ali v ozadju za fronto. Oboji so krvavo potrebni pomoči. Delavsko solidarnost nas kliče, da jim pomagamo. Zato Prosvetna matica prireja shode po različnih naselbinah v podporo teh žrtv, ki so se branili na svojih tleh proti invaziji svetovnega fašizma in se še borijo.

Eden od teh shodov se bo vršil v četrtek dne 2. marca v Narodnem domu na St. Clair ave. Pričetek ob 7:30 zvečer. Govoril bo sodrugo Joško Orna iz Chicaga. Vsi, ki ste že Orna slišali govoriti, vem, da ga boste prišli poslušati tudi sedaj, bodisi v četrtek na St. Clairju ali v petek v Delavski dom na Waterloo. Povejte tudi tistim, ki ga še niso slišali, naj pridejo, ker bodo imeli užitek, kot ste ga že imeli vi.

L. Zorko.

To in ono iz Gowande

Gowanda, N. Y. — Minulo je že precej časa, odkar sem poročal v javnosti, kaj se dogaja v naši mali slovenski vasi. Čakal sem, oziroma naredil nekakšen sklep, da bom videl, če se kdo drugi zanima za naše novice in jih poroča javnosti. Ker sem pa sprevidel, da so le redki ti poročevalci, sem se zopet odločil, da napisem par vrstic, akoravno si akorav vsak poročevalec s tem delom nakopuje kritike.

Dne 19. januarja smo imeli dve avatbi v Gowandi. Omotila se je hčerka slovenskih staršev Louise Huch z Davidom Johnsonom ter Amalia Klancer, tudi hči slovenskih staršev, z Robertom Tinguajem. Bilo srečno!

Naslednjega dne sta pa obhajala Jožef in Marija Božič petdesetletnico zakonskega življenja. To je torej bila prva "zlata poroka" v Gowandi. Kdo jih je ob tej priliki poročil, mi ni znano, ker nisem bil navzoč, gotovo pa naš pionir v naselbini Charles Strniša. Slišal sem, da so se prijetno zabavali ob veliki udeležbi rojakov. Božičevim kličem! Še na mnoga leta v boljšem zdravstvenem položaju, kakor se sedaj nahajata!

Članstvo lokalne usnjarske unije je pridno na delu ter leta okrog s peteljami proti amandiranju delavskega zakona. Hodi s poštnimi dopisnicami in resolucijami okrog organizacij, katere uslužbeni Strica Sama odnakaajo proti Beli hiši in k namim zastopnikom v Washingtonu. Med temi organizacijami so društva 325 SNPJ, 211 SSPJ, 86 JKJ, lokalna unija, postojanka

Ameriške delavske stranke in društvo IWO.

Bankirji v državi N. Y. protestirajo v Albany, da se ne sme zvišati davka na posestva. Zakaj? Zato, ker oni lastujejo potom morečev največ. Zahtevajo pa, da se uspeje tako zvani prodajni davek, katerega mora največ plačati revež. Proti temu davku pa zopet resolucije in petičije leté k našim zastopnikom v Albany. Naši člani bodo naredili kar največ mogoče, da se porazi načrt prodajnega davka, kateri, če bo sprejet, bo nesreča za naselbino delavcev, pa naj si bo član CIO ali AFL, ali pa komunistične unije. Tu ni razlike, rojaki, torej protestirajte vsi.

Ker sem bil omenil direktorja, da ne bom oglaševal v dopisnih domačih zabavah, katere se vrši dne 4. marca zvečer, naj tu omenim, da se nisem s tem popolnoma odrekal delu. Moj namen je bil, naj še kdo drugi poroča o tem v javnosti. In če nas več poroča, mogoče bo bolj uspeh. Da pa naredim svojo dolžnost, vabim tem potom delničarje in nedelničarje na to zabavo, ki se vrši v korist Slovence dvorane. Vstopnine ni nobene in godba je izvrstna.

Naj še tudi omenim, da se večina delničarjev sploh ne zanima za obstoj in položaj Doma. Priporočal bi, da se bolj oprije memo gospodarstva, ker v zadnjih letih gre blagajna vedno niže, in če se letos ne bo boljše opore, potem bomo morali po posojilo. In če se to pripeti, potem nam bo posojevalec, če bo nasproten naprednemu elementu, dejal: Ven pojdite, prokleti rdečkarji in zborujte v gozdu, če hočete! To pa ne bo zaželo samo usnjarske unije (CIO), nego vsa društva, katere sedaj zborujejo v Slovenskem domu. Dobra bi bilo, da vsi to premislite in priprnete podpirati svoje skupne stvari, namesto da se podpirajo tuji rodni privatneži. Pomnite, da jaz s tem ne kritiziram nobenega, nego samo apeliram na vas, da si ohranite, kar ste si s krvaviimi žulji postavili.

Torej, da se vidimo dne 4. marca na zabavi!

John Matekovich, član direktorja.

Iz mladih let —

Piney Fork, O. — V mojih mladih letih sem doživel tri dogodke in nesreče, katerih ne morem pozabiti. Vse tri so se zgodile na sv. Vida dan.

Prvi od teh dogodkov je bil v zvezi s češnjami, ki pri nas na Dolenjskem navadno zore okrog sv. Vida. Vsaj kmečki prislovske pravi, da sv. Vid je češnji sit. Bilo mi je enajst let. Sv. Vid je bil takrat ravno na nedeljo. Polastila se me je velika želja po — češnjah. Kje in kako bi prišel do njih? Spomnil sem se grajsčakovih češenj, ki so bile zasajene v hribih. Ker so rastle na solnčni strani, sem smatral, da bodo mogoče že zrele.

Mahnem jo naravnost čez njive in gozd proti mojemu cilju! Ko pridem na mesto, opazim na mojo žalost, da češnje še niso povsem zrele. Le rdečile so, toda za pastirja so bile dobre. Hitro splezam na drevo in gledam za bolj zrelemi. Naenkrat zavpije spodaj grajski hlapec, ki me prične zmerjati in preklinjati na vso moč. Ukazal mi je, da moram takoj z drevesa, drugače me bo ustrelil. Ker sem videl, da nima puške, sem splezal še bolj proti vrhu, nakar je hlapec spremenil svojo taktiko. Zdal je postal prijazen in rekel, da mi ne bo storil nič zalega, če pridem doli. Rekel je tudi, da me grajsčak opazuje z daljnogledom. Njegovim sladkim besedam sem verjel in se spustil na tla. Toda takoj sem sprevidel, da so bile sladke hlapecve besede le vaba. Zgrabil me je za las in neumiljeno prebuhal. S tedavo sem se mu iztrgal in zletel v gozd.

Potem je bilo še hujske, ko sem šel k spovedi in kaplanu povedal, da sem kradel grajske češnje. Strašno veliki greh sem naredil, mi je rekel. Odvezo mi da le pod pogojem, če bom grajsčaka prosil za odpustanje in kaplanu povedal ob prihodnji spovedi. To je bilo zame bolj mučno kot pa tisto srečanje s hlapcem.

Pri grajsčini se je reko Pr...

Tedenski odmevi

ANTON GARDEN

ČIKAŠKI CIRKUS

V Chicagu imamo zopet zanimiv politični kus. Pripravljamo se na županske primarne volitve. Krepko se zopet obmetavajo s čikaškimi blatom. Človeku, ki gleda s strani, se vse skupaj gnusi. Druga ne more kot pomisliti, danasnjo politično demokracijo, ker omogoča take farse.

V Chicagu in sploh v Illinoisu v obetoh politični drugače skoraj ni mogoče kot v drugih političnih fars, ker ne more nobena manjšinska stranka, pa bifa stara ali nova, postaviti kandidate. Zbrati mora namreč okoli 30.000 100% "bona fide" podpisov, takih pisov, ki bodo vzdrljali vse legalistične napake. Za kaj takega pa je potrebna močna politična masina, organizirana v vseh wardih in precinctih in finančno podkovana. Za drakonsko strogo volilni zakon sta poskrbeli kapitalistični stranki, ki v bistvu, ako že ne v formi, izvajata politično hegemonijo, svojo raketirsko diktaturo.

Vsaka nova delavska stranka, kadar pride nje, bo morala temeljito napasti ves politični ustroj kapitalizma in ne samo njegovo ekonomsko dominacijo in zis, katere bruha iz se. Seveda bo morala tudi izdelati program za politično reorganizacijo države. Če tega ne bo storila, bo le slepomišla in delavstvu prav nič koristila.

V tej politični fars "imamo" v Chicagu županske kandidate, dva republikanca, dva demokrata. Kolikor se čikaškega kapitalističnega tiča tiče, so prav za prav le trije kandidati, demokrata Courtney in župan Kelly in republikanec Grech, ker starega Thompsona ni omenjajo. Thompsona čikaški kapitalisti kotirajo, ne valed tega, ker je kakšen radikal ali valed njegove notorične korupcijske dejavnosti. Je že trikrat župan — marveč valed tega, ker čikaško burkvažijo ni dovolj rafiniran. Thompson je "out" pri "boljših" ljudeh valed svoje prostaške vulgarnosti. Mogoče tudi valed tega, ker med vojno ni kot župan hotel preganjati radikalcev, marveč je grmel proti — angleški kralju in si polnil žepa!

Poleg Grecha, zveznega distriktnega pravda, ka pod Hooverovo administracijo, agitirajo republikanski veljaki za demokratskega državnega pravdnika Courtneyja. Republikanska plekacija ima torej vseeno dva kandidata. Courtneyja podpira, ker računa, da bo s to strategijo mogoče razbila Kelly-Nashevo demokratsko šifino in leta 1940 zmagala pri predsedniških volitvah v Chicagu. Dokler ne razbije Kelly-Nashevo masine, nima nobene prilike. To je republikanska strategija.

Kako konfuzna in farsačna je čikaška "tika," je razvidno iz sledečega: Pri zadnjih žavnih volitvah prošle jeseni so se "liberalne" elemente s komunisti vred ogrevali za Courtney-Hornerjevo listo. Trdili so, da je v prvi mas Kelly-Nashevo masino ali republikanec "manjše zlo." Zdal pa so isti elementi pri Courtneyja za — "večje zlo," in ogrnili Kellyja, ki je odgovoren za policijski masakr jekskih delavcev v South Chicagu pred par leti v svetniško haljo!

Skrozi tako metamorfozo je torej prišla čikaška "progressivna politika" od zadnjega vembra! Pri malomeščanski burkvažiji, ki je pod znakom političnega liberalizma, je Kelly-Nasheva masina kar čez noč postala — "manjše zlo." "Možganski trust" te skupine so čikaški komunisti in njih "fellow travelers" ali sovražniki. Še celo profesor Paul Douglas je predsednik Kelly-Nasheve masine kot njen kandidat, koncilmana v petem wardu. Douglas je zagovornik "new deals"; tudi Courtneyja smatra vsaj za polovičarskega pristajača Rooseveltove administracije, med tem ko Kellyja štejejo za — sovražnika new deals.

Bolj groteskne politične kombinacije ni ni mogoče predstavljati. "Novodealerji" s komunisti in profesorjem Douglasom vred so noč postali politični zavezniki antinevdealske Kelly-Nasheve do moga korumpirane masine. Na drugi strani pa se je četrtinski, polovičarski ali tričetrtinski "new dealer" Courtney z republikansko torijsko reakcijo.

Takšne politične godle najbrže ni mogoče imati nikjer drugje kot v Chicagu. Vsaj na vrhu tako izgleda. V bistvu seveda ni nobene razlike med kandidati. V korupcijski demokraciji prekašajo drug drugega. Komunisti res na vse načine prizadevajo, da poboljša političnega Kellyja, katerega je Van Bittner par leti javno obtožil, da je prejel \$100.000 southchikaški masakr. Med ječarskimi delci, kot tudi med drugimi, pa zdaj komunisti na vse pretege agitirajo zanj! Seveda ni Courtney nič manj notoričen — on je neke vrste politični Capone, tip 100% političnega gangsterja.

(Dalje na 4. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 28. februarja 1919)

Domače vesti. V Indianapolisu sta umrli Valentin Milharčič in John Habjan, člana SNPJ in SSPZ.

Delavske vesti. Delavske unije pritiskajo na Wilsona, naj kaj ukrene za blažavo brezposelnosti.

Po svetovni vojni. "Soča nam bo meja" htevalo Jugoslavlani na mirovni konferenci.

Sovjetska Rusija. Sovjetska vlada je objavila zaveznikom, da pogajanj za premirje nasprotnimi strankami v Rusiji ne bo.

Od leve proti desni: R. J. Thomas, predsednik unije združenih avtnih delavcev; Charles E. Madden in Loren Houser, člana čikaškega odbora avtne unije.

Novice iz starega kraja

Primorja

DROBNE NOVICE IZ PRIMORJA

Himen. V Kočah pri Slavini na Pivki se je poročil g. Ivan Penko s gđ. Fanico Boštjančičevo.

Nova grobova. Dne 2. febr. je v Bazovici pri Trstu umrl 34-letni Franc Krizmanič, po domače Kozinov. Mnoge je vest o njegovi prerani smrti brdsko iznenadila. Bil je vzgled vsem svojim vrstnikom in trdna opora svoji družini, ki je šele pred nekaj meseci izgubila tudi 20-letno Marijo, njegovo sestro. — Pri Sv. Jakobu v Trstu pa je preminul po kratki boleznici v 43. letu starosti Angel Kopal. Svoj čas je sodeloval v mnogih domačih društvih in posebno v pevskem društvu "Ilirijci" ter v šentjakobski čitalnici. Bil je med svojimi številnimi prijatelji in znanci izredno priljubljen. Zapustil je ženo in sinčka.

Pred kasalskim sodiščem v Rimu se je vršil pred kratkim kazniv proces na pritožbo Karla Cermelja, ki je leta 1935 zbežal iz meje. Nekaj mesecev pozneje je sodilo njegov prestopok govoriti, da je zbežal iz političnih razlogov in zato, da bi mu ne bilo treba v Abesinijo. Sodišče je ugotovilo, da v resnici ni zbežal iz političnih razlogov, nego iz bojazni pred vojaško službo. Proti temu se je pritožil državni tožilec. Prizivno sodišče v Trstu pa je je postavilo na stališče, da je Cermelj s tem, da se je odtegnil vojaški službi, prekršil svoje politične obveznosti in ga je obsojilo v smislu zakona, ki določa za tak prestopok 2 do 4 leta ječe in najmanj 20 tisoč lir denarne kazni. Cermelj je branilec pa se je proti tej sodbi pritožil na kasalsko sodišče. To je sedaj potrilo obsojilo obsojila sodišča. Razsodilo je, da je smatrati nezpolnitev vojne obveznosti tik pred kakšno vojno, za politično zločin. Beg iz države se mora v takem primeru smatrati za dejanje, ki škodi prestoji države v tujini.

Prehrana šolskih otrok. Fasiističnim mladinskim organizacijam je poverjena poleg vojaške vzgoje vse mladine od 4. do 20. leta starosti tudi skrb za prehrano šolske mladine. Lokalne organizacije opravljajo to svojo funkcijo v smislu fashiistične ideologije, tako da ima tudi ta skrb svoj poseben pomen in vpliv na nacionalno politično vzgojo šolske dece. "Vedetta d'Italia" poroča, da je v preteklem decembru — prehranjevanje šolske mladine se omejuje v glavnem na zimске mesece — v reški pokrajini, ki šteje okrog 100 tisoč prebivalcev, prejemale dnevno po 1 obroko hrane preko 3000 šolskih otrok, ki jim je bila v smislu statutov prehranjevalne akcije tako potrebna. Na Reki je prejelo hrano 800 otrok, v letovški Opatici 300, v Moščenicah 300, v Matuljah 270, v Knežaku 260, v Jelkanah 220, v Ilirski Bistrici 150, v Podgradu 150, v Jablanici 150, v Klani 130, na Premu 100, v Lovrani 150, v Materiji pa 200.

Delavske mezd. Na podlagi posebnega sporazuma med organizacijama gozdnih delavcev in lesnih industrijskih podjetij v tržaški pokrajini so bile določene s posebnim dekretom korporacijskega ministarstva nove mezd za delavstvo. Po tem dekretu prejemale gozdni delavci sedaj po 15,85 lir na dan. Na enaki osnovi so bile določene mezd za pristanjske težake v Labinju, ki tvorijo labinjski premost na ladje, na 15 lir dnevno.

Letrski pokrajinski upravni svet je pred dnevi najel pri zavodu za socialno skrbstvo 900.000 lir posojila, s katerim namerava kriti pokrajinske izdatke za žetnena posojila v dobi od 1. junija 1937 do 30. junija 1940. Posojilo bo amortizirano v 15 letih, obrestovalo se bo po 5,75%. Pokrajina bo zanj jamčila zavodu s svojimi davčnimi dokladi.

Fuzija tržaških zavarovalnic. Pred kratkim sta se veliki zavarovalnici "Assicurazioni Generali", ki je pravkar prešla iz židov-

skih v arijske roke, pridružili dve manjši, S. A. Fondiaria Emiliana in S. A. Sistemazioni Edilizie e Sovvenzioni. Glavnica obeh družb je znašala po 1 milijon lir. Obe sta imeli svoja sedeža v Trstu.

Ukinjena železniška zveza. Zaradi pilinga potniškega prometa je bila s 1. februarjem ukinjena železniška zveza med Trstom in Puljem z motornim vlakom, ki je prihajal v Pulj ob 12.12 in se ob 17.20 vračal v Trst.

Nova organizacija pomorskega prometa. V okviru reorganizacije italijanskih paroplovnih družb, s katero je bila likvidirana tržaška družba Cosulich, ki se je združila v genevsko družbo Italia, so bili razdeljeni tudi delokrogi poslovanja glavnih ob državne podpiranih podjetij. Tržaškemu Lloydso so v okviru teh preureditev dodelili predvsem promet z Vzhodno Afriko, sredozemskim Levantom in Azijo. Te dni je "Gazzetta Ufficiale" objavila seznam pomorskih prog, na katerih bodo v bodoče plule ladje omenjene tržaške družbe, ki bo zato od države subvencionirana. Teh prog je 28. Svoje izhodišče imajo vse v Trstu in na Reki. Poleg tega pa je bil pred dnevi dosežen sporazum med tržaškim Lloydso in družbama RAMB ter Lauro in Garibaldi, po katerem so bile prometne zveze med Italijo in italijanskimi kolonijami v vzhodni Afriki razdeljene tako, da bo letos odpadlo na tržaški Lloyd 252 voženj, na ostale tri družbe pa 133.

Umor. V Labinju je bil pred dnevi po pesni prireditvi v tamkajšnjem "doplačovalcu" umorjen mladi delavec Hektor Zupancič. Napadalec so ga pobili s kamni na tla, da je nezvesten obeležal, nato so ga zavlekli do obale in vržili v morje. Naslednjega dne je morje njegovo truplo splovilo na peščinu. Karabinerji, ki so takoj pričeli s preiskavo, so aretirali 5 delavcev iz Brescije v severni Italiji, ki so se z Zupancičem na plesu sprli zaradi nekega dekleta in ga po prireditvi iz maščevanja ubili. Svoj zločin so priznali.

Zagoneten zločin. Dne 31. jan. zjutraj je našel neki železniški namestnik čisti oblogi med Opčinami in Konkoljem nad Trstom truplo neznane mladenke. Njena obleka je bila prepojena s krvjo, ki pa je bila že vsa strjena. Sodni izvedenci so se tisto dopoldne dognali, da je deklet, ki je bilo staro okrog 22 let, a ga ni bilo mogoče identificirati, podleglo poškodbam že pred kakšnim mesecem dni. Truplo je dejansko dajalo že vidne znake razpadanja. Nemudoma je bila uvedena preiskava. Oblasti sodijo, da je postalo deklet, ki je nedvomno z dežele, žrtev zločina.

Utonila je v vodnjaku 27-letna Petrica Kučitova v Smartnem pri Kojskem. Iz vodnjaka je črpala vodo, a se je pri tem tako močno nagnila čez njegov kamniti rob, da je padla vanj.

Smrti padec. V Gorici je 31 let stari Josip Vilhar na nekem trgu tako nesrečno padel, da si je zdrobil levo lopatico. V bolnici so nastopile komplikacije, ki jim je starček podlegel.

Zmrznil je na cesti iz Čepova-

na v Spodnjo Tribušo nek 40 let stari mož. Kakor kaže, se je med potjo v terek ponoči na poti v vas zaradi oslabelosti zgrudil in obležal kraj ceste. Naslednje jutro so ga kmetje našli, a k življenju ga ni bilo mogoče več obuditi. V Spodnji Tribuški so ga v četrtki pokopali. Doslej še ni bilo mogoče dognati njegove istovetnosti.

Požar. Dne 1. febr. je nastal velik požar na posestvu Josipa Červica v Prvačini. Ogenj je uničil hišo in hlev. Vsačani so si zaman prizadevali, da bi posestniki rešili vsaj stanovanjsko hišo. Obvarovali pa so pred ognjem vse sosednje stavbe. Požar je napravil za 45.000 lir škodo.

DROBIZ IZ PRIMORJA

Trst. — Časopisje je pozvalo meščanstvo, naj spravi zastave, ki so jih razobesili ob zavzetju Barcelone, da jih v kratkem spet razobesijo ob priliki zavzetja Madrida.

Trst. — V šoli se je spopadnilo 12-letnemu učencu Viktorju Bekarju iz Sv. Ivana. Pri padcu si je zlomil nogo.

Trst. — Pri popravljanju neke hiše na Korzu so odkrili velik avstro-ogrski grb, ki je ostal še od konec svetovne vojne. Ugotovili so, da je bil pred davnimi leti v tej hiši hotel "Pri črnem olju". Tržačani so z radovednostjo opazovali odkritje starega grba.

Trst. — 30-letni težak Ciril Vouk je padel z visokega kupa premoga, ko ga je iztovarjal v prosti luki. Zaradi težkih ran na glavi in zlomljene roke se bo moral zdraviti preko mesec dni.

Trst. — Na Ključu je konj brčnil Josipa Živeca iz Sv. Ane, tako močno, da ga je vrgel v jarek. Bajne imo zlomljeno nogo in veliko rano, za kar so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Trst. — Tatovi so vdrl v trgovino Franca Janežiča v ul. Donadoni. Ker so našli prazno blagajno, so se polastili raznih jestevin in napravili 2000 lir škodo.

Bovec. — Požar je nastal v gostilni Ferdinanda Mlekuza in je povzročil 35.000 lir škodo. Zgorelo je 70 kv. sena, 200 m drvi, mnogo pohištva in del hiše. — V Novem svetu pri Godovcu je nastal požar na poslopju Josipa Semrova, ki trpi 17.000 lir škodo.

Brtonigla. — V tržaški bolnišnici je umrl 14-letni Silvij Piretič iz Mariničev zaradi opeklin, ki jih je dobil, ko se je polil s krompom.

Doberdob. — 9 družinskih nagrad za številne otroke je bilo podeljenih med domačine. Nagrade znašajo po 250 lir.

Gorica. — Pred sodiščem je bil kaznovan 38-letni Stanislav Mikolavčič iz Staverjana na 6 mesecev zapora in 2000 lir den. kazni, ker je prekršil mejo brez potnega lista.

Kanal. — Pri gradnji električne centrale v Ložici je padel pri delih v tunelu velik kamen na Aleksandra Kleča iz Tolmina in ga na mestu ubil.

Gorica. — Razpisani sta novi župnijski mesti in sicer v Kanalu, kjer je pred kratkim umrl Venceslav Bele in v Otaležu, odkoder je bil župnik Anton Krapež premeščen v Batuje.

Idrija. — V stanovanju so našli mrtvega Antona Jereba, starega 48 let. Bajne ga je zadela kap.

Knežak. — Prve dni januarja je umrl najstarejši knežki občan 97-letni Franc Smrekar (Ruderc), oče ameriškega župnika Andreja A. Smrekarja, ki je umrl že l. 1913 v Zedinjenih drž.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Santovih v Mali vasi. Grajšček se je pisal Julius Treeo (grško ime). Bil je surov človek in otroci smo se ga bali bolj kot hudč križa. In njega naj bi šel prosit odpuščenja za tistih par zelenih in črnih česenj? Njega, da me še bolj prebuhla kakor me je hlapec! Kamen se mi je odvalil od srca, ko je kaplan Žitnik kmalu potem dobil ukaz od škofa, da se mora preseliti v Ljubljano. V bodoče nisem več hotel praviti takih malenkosti.

V tisti grajščini je bil rojen Friderik Baraga. Tam se danes hranijo njegov klobuk in palico. To starino sem tudi jaz videl. Doberničani so Barago proglasili za svetnika in ga pred 45 leti postavili v stranski oltar. Naravno, da se je vse to zgodilo z velikimi ceremonijami, z misijonom in veliko procesijo v eno uro oddaljeno Malo vas, kamor so šli verniki gledat tisti klobuk in palico. Rekli so, kdor izmoli očenaš in česeno Marijo pred Baragovo soho (bila je le glava) in spusti desetko v nabiralnik, da dobi sto dni odpustkov, to se pravi, da se bo po smrti sto dni manj palil v vica.

V Doberniču so prav za prav imeli Barago za svetnika, ko je bil še živ, toda papež ga še sedaj noče proglasiti za svetnika, ker ni zlatih ali srebrnih tisočakov. In brez tisočakov tudi svetnikov ni.

Druga nesreča se je zgodila tudi na av. Vida dan. Sadno drevje in vinska trta je kazala najboljše. Toda prihrumela je nevihta s točo, ki je v pol uri uničila vse. Sadno drevje in trta je bila uničena za dve leti.

Pa so prišli pridigarji na novo mašo in s priznice govorili, da je dobriška fara najusrečnejša, ker dobi vsako leto novega mašnika. Vraga je taka fara srečna! Toča se je ni nikdar izognila, kadarkoli je padala kje po Dolenjskem. Bog jo je menda ljubil, ker mu je vsako leto dajala nove mašnike.

Tretja velika nesreča se je pripetila, ko sem v vasi Dolenji kamn služil za pastirja. Gospodar in gosposinja sta na Vidov dan gnala par juncev v Št. Vid na semenj, jaz pa drugo živino na pašo. Doma sta ostala le dva stara preužitkarja. Z živino sem bil za gozdom, odkjer se ni videla vas. Naenkrat zaslišim iz vasi veliko kričanje. Grem iz gozda, da vidim, kaj je. V plamenih je bila sosedova hiša. Pustim živino in zbežim domov, da rešim vsaj svojo praznično obleko, da bom šel lahko v nedeljo k maši.

Ričmanje. — Pretekli teden je umrl v Ričmanjih dolgoletni cerkovnik Miha Kuret, ki je bil dobro znan po vsej okolici. Zapuščal številno družino z desetimi otroci. Znanci in prijatelji so mu napravili velik pogreb.

Št. Vid nad Vipavo. — Zaradi močnega zastupitve so spravili v trž. bolnišnico Ivana Brajdica, starega 26 let.

Trst. — 46-letna Katarina Katarinčič je prišla pri prehodu čez cesto pod avtomobil. Dobila je težko rano na glavi in si zlomila ramo.

Trst. — Pred sodiščem so bile oproščene Sofija Jazbec, por. Bravičar, Kristina Hočevar, Marija Rijavec in Avgusta Hočevar. Obtožene so bile, da so delale splave.

To so bile moje misli. Poleg oblike sem rešil še par telet iz hleva.

Z gašenjem so bile velike težave. Nobene gasilne naprave. Voda je bila v vodnjaku pod kapom goreče hiše in torej ni bilo mogoče do nje. Prišel je župnik, da bi ožen — "panal". In res ga je, toda šele pri zadnji hiši, ko je pogorela vasa s slamo krita vasa.

Moj oče mi je svetoval, naj grem služiti k drugemu kmetu, toda gospodar me ni pustil. Rekel je, naj ostanem, ker me, sedaj še bolj potrebuje. Dal mi bo nekaj več plače, poleg tega pa bom postal hlapec, pastirja bo pa drugega dobil. Raca na vodi, sem si mislil, šestnajst let mi je, pa že za hlapca. Takrat so rekli, da sta hlapec in dekla pri eni in isti hiši že napol zakonca. In res je bilo precej takih polovičnih zakonov, in sicer vsaj toliko časa, dokler ni izvedel gospodar, nakar je enega ali pa tudi oba spodil od hiše.

Tako sem torej pričel mojo hlapčevsko kariero. Z gospodarjem sva vsak s svojim parom volov dan za dnem hodila v gozd, sekala, žagala, nakladala hlode in jih vozila v dve uri oddaljeno žago v Žužemberk, nazaj pa vozila deske. V enem letu je imel gospodar boljše domačijo kot je bila prej, povrh pa mu je ostalo še nekaj denarja od zavarovalnine, ker je imel pridnega hlapca Jerneja.

Dobil sem precej lepo ponudbo za hlapca in se preselil v šentvidsko faro. Tam niso imeli svetnika Barago, toda imeli so pisatelja Josefa Jurčiča, rojenega na Mušjavi, katerega sem si tudi jaz ogledal. Imajo tudi av. Vida na oltarju, kjer se kuha v kotlu. Mogoče je bil tudi on upornik.

Takrat sem se spolnjeval cerkvene zapovedi, toda bolj po ta večjih. Enkrat grem k apovedi. Rejenega župnika je bila polna spovednica. Dihal in smrčal je na glas od same debelosti. Povedal sem mu le take grehe, da sem lahko odvezal. To sem storil valed tega, ker sem prej alhal nekega misijonarja, ki je rekel, da smo vsi grešniki in da po smrti ne bo nikdo izveličani, da bi šel v nebesa. Če je temu tako, sem si mislil, zakaj naj bi pripovedoval moje grehe, ker pogubljen bom tako ali tako. Pozneje sem prišel do prepričanja, da je imel tisti misijonar popolnoma prav, ker po smrti je res vsakdo obojen po naravnem zakonu v trohno. V nebesa itak ne bo mogel nikdo, ker jih ni.

Po spovedi sem se uvrstil pred oltarjem med druge izpovedane grešnike, da dobimo obhajilo. Ne vem, če se je bil župnik prej najedel filola ali ne, toda ko je prišel s hostjo do mene, je začel izpustit cel strel plina iz sebe z glasnim pokom. To nezgod, ki je popolnoma človeška in doma posebno na kmetih, je skušal zakriti s primernim glasom, toda ni šlo.

V tistih časih je bil v fari neki kovač, ki je daleč okoli slovel kot najboljši kovač za podkovanje konjev. Bil je šaljiv in muhast in tudi pil ga je rad, kot vsak kovač. Neko nedeljo gre k župniku k spovedi, toda ni dobil obveze. Župnik mu je ukazal, naj pride čez štirinajst dni.

Naslednji dan, v pondeljek, pa mu farovski hlapec pripelje par konj, da jih podkuje. Kovač potrga obema konjema podkove in ukaže hlapcu, naj jih odnese domov in se vrne z njima čez štirinajst dni. Hlapec pove župniku, kaj se je zgodilo. Župnik vzroji, da hoče še danes imeti konje podkovane. S tem ukazom pošle hlapca s konjema nazaj h kovaču in mu naroči, naj on (kovač) sam pride v župnišče po plačo; dal da mu bo še nekaj več.

Kovač si misli, da se s fajmoštrom ni dosti kaliti. Podkuje konje in gre v farovž po plačo. Fajmošter se mu je smejal in mu dal še en goldinar več. Ko je kovač videl, da je fajmošter dobre volje, mu reče, naj mu da še en goldinar, ker potem ne bo prišel po tisto odvezo. Kako sta se pogodila, ne vem.

Takrat so duhovniki precej pestili grešnike in spovedniki. Mislim, da sedaj tudi ni nič boljše. Gospod je hotel vse vedeti, posebno je pestil mlade ljudi. Le bolj "nedolžni" so dobili odvezo, drugi, večji grešniki, so

Polica pred tovarno Aluminum Co. of America, Edgewater, N. J., v kateri so delavci, člani unije CIO, oklicali sedečo stavko.

Španski urad v Ženevi zaprt

Spanija ostane v Ligi narodov

Ženeva, 27. febr. — Švicarske avtoritete so včeraj zaprle urad španske delegacije v Ženevi. Vse premoženje razen osebnega imetja članov delegacije je ostalo v uradu, katerega so avtoritete zapečatile.

Člani delegacije so potem zasedli vlak, ki jih je odpeljal proti Parizu. Načelnik delegacije je bil sin zunanega ministra lojalistične vlade Alvarosa del Vaya. Tu se širijo govorice, da je general Franco izjavil, da bo španija ostala v Ligi narodov. Iz teh sklepajo, da se načelnik španskega fashiističnega režima ne bo pokoril ukazom iz Rima in Berlina.

Švicarska vlada je priznala Francoev režim pred dvema tednoma.

Bombe ubile 21 Arabcev v Palestini

Zastoj na konferenci v Londonu

Haifa, Palestina, 27. febr. — V bombnih eksplozijah v arabskih središčih v tem mestu je bilo večeraj ubitih 21 Arabcev in 44 drugih ranjenih. Med slednjimi sta dva žida in eden policaj. Policija je zdaj uprizorila lov na teroriste in aretirala dvanajst oseb.

London, 27. febr. — Židovska delegacija je odklonila načrt angleške vlade glede likvidacije konflikta med židi in Arabci v Palestini, obenem pa je naznanila, da bo bojkotirala banket, ki ga priredi Malcolm MacDonald, minister za kolonije, v počast delegaciji. Pogajanja med židi in Arabci so v zastoji in vse kaže, da se bo konferenca razbila.

Mooneyjeva žena ne sme k možu

San Francisco, Cal., 27. febr. — Tom Mooney, slavni bivši jetnik, je bil 25. t. m. operiran na žolčnih kamnih. Tri ure je bil Mooney na operacijski mizi in zdravnik je rekel, da je bila operacija "zelo kočljiva zadeva" in vzelo bo dva ali tri dni, predno bo zdravnikom mogoče povedati, če je bila operacija uspešna ali ne. Rena Mooney, je prišla v bolnišnico, da bo pri Tomu v kritični uri, ampak

moral čez 14 dni nazaj in izpraševanje se je ponovilo. Toda marsikateri fant ali deklet še ni kaj takega slišal kakor od spovednika.

Moram nehati, da spila ne postane preveč suhoparen. Če bolj pišem, bolj mi taki dogodki prihajajo v spomin. Nace Ziemberger, 176.

zdravnik jo je odpravil, češ da nihče ne sme bližati. Mrs. Mooney je pustila za Toma šop cvetlic in mu sporočila, da mu želi zdravje.

Sovjetska čiatka med šolskimi otroci

Moсква, 27. febr. — List Sovjetska Sibirija poroča o sodni obravnavi v Leninsk-Kuznetsku v zapadni Sibiriji proti A. I. Savkinu, bivšemu uradniku NKVD (tajna politična policija) in dvema njegovima tovarišema ter proti R. M. Klippu, bivšemu sovjetskemu tožniku v omenjenem mestu, ki so obtoženi, da so terorizirali šolske dečke od 10. do 12. leta starosti. Dečke so metali v zapor na obtožbo "špionaže in kontrarevolucionarnih aktivnosti." Če so pri dečkih našli žepni nož, je to že bil "dokaz zarote proti sovjetom..."

Naciji morajo zapustiti cerkev

Berlin, 27. febr. — Uradniki nacijske stranke so prejeli navodila, da morajo opustiti vse aktivnosti v cerkvi, bodisi katoliški ali protestantski, kdor je še aktiven. Kdor se ne bo pokoril, mu preti disciplinarno postopanje in izključitev iz nacijske stranke. Vojaški godbam je tudi prepovedano igrati pri cerkvenih slavnostih ali obredih. Vojaške rekrute bodo odslej zaprilegali častniki, ne več vojaški kaplani. Ta odredba je prišla iz urada Rudolfa Hessa.

Tammanitski politik spoznan za krivega

New York, 27. febr. — Poroča je spoznala Jamesa J. Hinesa, vodilnega politika demokratske politične mašine v New Yorku, krivega kršenja zakona proti loteriji in prodajanju politične protekcije. Obravnavi je predsedoval sodnik Charles C. Nott, prosekutor pa je bil Thomas E. Dewey, kandidat republikanske stranke za gubernorja pri novembrskih volitvah. Hinesu preti maksimalna kazen dvanajset let zapora. Sodnik bo izrekel obsodo 13. merca.

Stafford Cripps, ki je bil nedavno izključen iz angleške delavske stranke.

Vlagentelji pred banko Title Guarantee & Trust Co., Jersey City, N. J., ki je zaprla vrata. Zupan Hague je bil direktor te banke.

SIGRID UNDET:

JENNY

ROMAN

Poslovenil Fran Albrecht

Priznati moram, da se je moja ljubezen spre-
menila, potem ko je moje upanje, da bi jo kdaj
dobil za ženo, počasi, počasi ugasnilo. A še ve-
dno mi kot najkrajšji dragulj mojega živ-
ljenja glje spomin nanjo, ki živi zdaj daleč od-
tod v nekem drugem delu sveta za to, da lajša
svojim otrokom breme, ki jim ga pomeni njih
oče, kateri hodi okrog ves zapit in propal. Za-
voljo nje sem se vsa ta leta tako čvrsto okle-
pal svoje vere v čistost, lepoto in silo človeške
duše — in svoje vere v ljubezen. In jaz vem, da
daje spomin name Heleni onkraj morja tisto
skrivnostpolno silo, da se more boriti in trpe-
ti. Kajti ona me danes ljubi kakor v najinem
detinstvu — in veruje vame, v moj talent, mo-
jo ljubezen in v to, da sem bil vreden boljše
usode. A tako tudi zdaj še nekaj pomenim za-
njo — jeli da, Jenny?"

Ona ni odgovorila.
"Saj sreča ni samo v tem, da je kdo ljubljen,
Jenny. Največji del sreče je — ljubiti."

"Hm. Vsekakor je kaj bore sreča, Gert, lju-
biti — če človek ni ljubljen."

Ta je dolgo molčal in gledal k tlom. Dokler
ni dejal malone šepetaje:
"Majhna ali velika — sreča je, poznati bitje,
o katerem misliš zgolj dobro. Bitje, zavoljo ka-
terega si praviš: Bog nebeški, daj mi jo videti
srečno, ker zasluži to — saj je vasa čista in le-
pa, topla in nežna, umna in dobra. Tako, da
lahko moliš: Bog, daj ji vsega, vsega, česar sam
nisem prejel. Zame je to prava sreča. Jenny-
ca draga, da morem tako moliti zate ... Ne,
nikakega povoda nimaš, da bi me tako prestra-
šeno gledala, mala moja —"

Vstal je in tudi ona je vstala in napravila
kretinjo, ko da se boji, da se ji bo približal.
Gram je obstal in se tiho zasmejal:

"Kako si le mogla misliti kaj drugega, tako
umna, mala deklica kot si ti? Jenny, zdi se mi,
da si morala čutiti to, že davno prej, preden
sem sam vedel. Je mar moglo priti drugače?
Moje življenje se nagiblje zdaj k zatonu — v
starost, v slabost, v temo, v smrt. Že, že ču-
tim z vso gotovostjo, da tega, po čemer sem
hrepel vse svoje žive dni — nikoli ne bom
dosegel. Tu pa srečam tebe. In meni je v du-
ši, ko da si ti najkrajšja žena, kar sem jih
bil kdaj srečal. Ti stremiš po vsem tem, po čer-
mer sem stremel nekoč jaz, po cilju, ki sem
si ga bil zastavil tudi jaz. Je moglo moje ar-
ce kaj drugega, nego moliti v goreči prošnji:
Bog, popelji jo k cilju. Bog, pomagaj ji, ne
daj, da bi se razbila, kakor sem se razbil jaz.
In tako mila si bila z menoj, Jenny. Prišla si
tja dol v moj breg, pripovedovala o sebi in me
poslušala in si vse tako lepo razumela, tvoje
prekrate oči so bile polne sočuvstvanja in
tako blage in tople ... Ali, za boga, ti jočeš?"

Prijel jo je za roke in prižel svoja usta na-
nje.
"Tega ne smeš, Jenny — nikar tako ne jo-
či — zakaj pa jočeš? Saj vsa trepetas ... Za-
kaj vendar tako jočeš?"

"Zaradi vsega," je zahtela ona.

"Sedi — tako." Spustil se je prednjo na ko-
lena in za sekundo pobil svoje čelo na njeno
naročje. "Tako ne smeš jokati zaradi mene,
čuješ? Kaj meniš, da bi mi bilo ljubše, če bi
te ne bil srečal? Duša moja draga — ali si
kdaj srečala koga in si želela nato, da se ne bi
bilo nikoli zgodilo? Potem kljub temu nisi lju-
bila, to je resnica, lahko mi verjameš. Oh,
Jenny, jaz ne bi maral vedeti, kaj čutim zate
— za vse na svetu ne!"

Pa tudi zaradi sebe ne smeš jokati! Srečna
boš — to vem. Izmed vseh možkih, ki bodo pri-
hajali in te ljubili, bo nekega dne eden, kakor
jaz zdajle, klečal pred teboj in dejal: to je živ-
ljenje, ležati tako pred tvojimi nogami, — in ti
sama boš mislila, da je to življenje. In te-
daj boš razumela, kaj je sreča; tako lepo sede-
ti z njim, pa bodisi v najborejši koči, eno sa-
mo kratko urico počitka po najbolj sivih, naj-
bridkejših naporih. Veliko, veliko večja sreča
nego bi postala najznamenitejša umetnica, kar
jih je kdaj živelo, nego bi dosegla vse, kar je
moči doseči časti in slave. V to tudi ti veru-
ješ — jeli da?"

"Da," je šepnila Jenny v solzah.

"In nikar se ne boj, da ne bi mogla biti de-
ležna sreče. — Kajneša, Jenny, saj tudi ti
čutiš v sebi željo, da bi, potem ko si se borila,

da bi bila kdaj dober in vrl človek in častive-
den umetnik, srečala koga, ki bi ti povedal, da
je bilo prav, da si se tako borila in ki bi te i-
mel rad zavoljo tega?"

Jenny je pokimala. Gram ji je spoštljivo po-
ljubil roke.

"Saj si tako blaga in plemenita, tako ponos-
na in krasna. Povem ti, nekega dne ti bo mož,
ki bo veliko mlajši in boljši in močnejši od me-
ne, rekel isto — in ti boš tako vesela — tako na
vso moč vesela. — Ali nisi že zdaj čisto, čisto ma-
lo vesela, ko ti pravim, da si najboljše in naj-
čudovitejša dekle na vsem božjem svetu? Po-
glej me, Jenny! Ali ti ne napravim majhno ve-
selja s tem, če ti pravim, da ti bo, mislim, da-
no okusiti v življenju najvišjo srečo, ker jo
zaslužiš?"

Ozrla se je navzdol v njegov obraz in se po-
kusila šibko nasmešiti. Nato je pobesila glavo
in se pogladila z rokami po laseh:

"O Gert — o Gert — jaz vendar ne morem
nič za to! Saj ti nisem hotela storiti nič žalega.
Jaz ne morem nič za to — kajne, da ne morem?"

"Zaradi tega ne smeš biti žalostna. Mala
moja — rad te imam, ker si taka, kakršna si
in kakor sem sam hotel biti nekoč. Nikar ne
bodi žalostna, tudi če misliš, da si kriva moje
bolečine. So bolečine na svetu, ki so dobre —
blagoslovljene bolečine, veruj mi."

Ona je še dalje tiho plakala.

Čez nekaj časa je rekel on šepetaje:

"Ali smem še katarikrat — priti k tebi? Ka-
dar boš žalostna — me ne bi hotela poklicati?
Tako rad bi poskusil, ali ne morem svoji mali
deklici vsaj malo pomagati, Jenny?"

"Ne upam si, Gert."

"Draga, mala prijateljica moja — saj sem ven-
dar star mož — lahko bi ti bil oče."

"Zavoljo — zavoljo tebe, sem mislila. Zaradi
tebe bi to ne bilo prav od mene."

"Pač, Jenny. Kaj meniš, da mislim nate
manj, če te ne vidim? Saj bi te samo videl rad
— samo govoril s teboj — poskusil ti biti vsaj
malo — ali smem? Oh, ali smem?"

"Sama ne vem, Gert — sama ne vem. Ah,
dragi, pojdi zdaj — zdaj moraš iti — saj ne mo-
rem — to je tako hudo. — Pojdi, dragi."

On se je tiho dvignil.

"Torej pojdem. Zbogom, Jenny — ali, dete,
saj si vsa iz sebe."

"Da," je šepnila ona.

"Tako tedaj grem. Ali smem priti še kdaj?"

Tako rad bi te še videl, preden odpotuješ. Ko
se boš pomirila in te ne bo več razburjalo. Saj
ni razloga za to, Jenny."

Stala je nekaj časa pri miru, nato pa ga je
iznenada za trenutek privila k sebi in se z ust
dotaknila njegovih lic.

"Zdaj pojdi, Gert."

"Hvala ti. Bog s teboj, Jenny."

Nato pa je prišla begati po sobi sem ter tja.
Sama ni umela, zakaj tako trepeče. Globoko
v duši pa — saj nemara to ni bila radost —
a tako dobro ji je delo, ko je poslušala, kar je
govoril, ko je klečal pred njo.

Oh, Gert, Gert! Zmerom je gledala nanj kot
na slabiča — na človeka, ki se je dal poraziti
in ga je življenje zatiralo kakor vse ljudi brez
odpornosti. Zdaj pa je nenadoma zaznala, da
je imel na dnu svoje notranjosti neko globoko
silo in gotovost. Stal je tam kot bogataš, ki
je vedel, da lahko pomaga in je rad pomagal.
Med tem ko je bila ona vsa zbegana in nego-
tova — v svoji najgloblji notranjosti vsa bol-
na od hrepnenja, za okopom nazorov in
mnenja, ki si jih je sama ustvarila.

In nato ga je prosila, naj gre. Čemu? Ker
je bila sama tako brezmejno bedna in ker mu
je potožila svojo atisko, njemu, ki je menila o
njem, da je prav tako obog kot ona — med
tem ko ji je on pokazal, kako je bogat in ji
rade volje ponudil malo pomoči iz svojega bo-
gastva. Zaradi tega se je čutila ponižano in
ga je prosila, naj gre. Gotovo je bilo tako.

Sprejemati pomoč od neke ljubezni, ne da
bi bilo moči v vzdarje dajati kaj, je bilo v
njihnih očeh zmerom nekaj sramotnega. Saj
svoj živ dan ni nikdar pomislila na to, da bo
ona kdaj tista, ki ni potrebovala take pomoči.

(Dalje prihodnjik.)

podali roke. Vsi do poslednjega
so si jih podali in njihove deni-
ce so prisegle slogo in združitev.
To je bil trenutek velike moči,
moči, ki potresa temelje pekla
in se majojo piedestali malikov.

Ta moč je stopila pred dele-
malce in izpregovorila:

"Kruha! ... Ne vašega, am-
pak našega! Tistega, ki nam ga
prikrajšujete. Zakaj od jutra do
noči delamo zanj!"

Siti so bili delodajalci in sme-
na se jim je zdela ta zahteva:

"Kruha hočete?! Kruha!" so
dejali in se smejali. "Človek ne
živi samo od kruha!"

Niso razumeli besede delav-
cev. Saj tudi žuljev in znojna ne
razumejo. Ker če bi razumeli in
bi ugodili, bi propadlo njihovo
gospodstvo. Zato pa ne smejo
razumeti! ...

Ali glej, velika moč sloge in
združitev, tisto stiskanje desnic
tisočih, je stopilo na ulico. V
vzduhu so bile besede in kriča-
le:

"Kruha! ..."

Mogočniki pa so se razsrdili.

"Da si upajo?" so govorili.

"Tisti, ki smo jih najeli, da nam
prodajo svoj znoj in svoje žulje,
se puntajo in kriče neumne be-
sede, ki žalijo naša kulturna uše-
sa! Hlapci prete, nam, gospo-
darjem, ki jih oblačimo in hra-
nimo!"

Po zraku pa so letale besede:

"Kruha! ..."

V teh besedah je bilo nekaj
kakor v oddaljenem gromu, ki se
bliža od nekega in grmi vedno
silneje.

"Kruha! ..."

Strah je jel navdajati mogoč-
nike. Bilo jim je kakor človeku
bojazljivcu, ko od daleč vidi o-
blak, se mu roga, se mu smeje.
Ako zaalži grom, se mu stisne
srce in prva misel je strah.

"Ni se šaliti," govori tista mi-
sel: strah. "V gromu je blisk ...
v blisku je strela!"

In oči se obrnejo na podstreš-
je, kjer je zataknjen blagoslov-
ljen les, da se ga zapali na ogn-
jišču in tako prežene blisk in
strela ...

Množica lačnih pa je šla po
ulici. Kakor je kdo mogel, je
šel. V naročju otroka, ker ga ni
bilo mogoče nikjer pustiti, se je
pridržil ta in oni oče-dela-vec z
množico očetov-dela-vec.

Oče je lačen, otrok je lačen.

Zakaj bi ne zahtevali kruha, ko
ga je pa toliko, da gnije.

Ali mogočniki so izrekli blago-
slovljen les. V njem pa preži
smrt, da poljubiti tiste, ki prosi-
jo kruha. Kajti pisano je:

"Kdor me prosi kruha, mu
bom kamen dal ..."

"Nazaj!" kriče nosilci blago-
slovljenega lesa. "Razidite se!
... Zakaj, gorje, če zagori blago-
slovljeni les ..."

Množice se čudijo. Neverjetno
se jim zdi, kar slišajo. Saj niso
prosili ognja iz blagoslovljenega
lesa, kruha so prosili, tistega
kruha, ki ga sami pridelujejo.
Tistega zahtevajo, a ne ognja iz
zlovesčega blagoslovljenega le-
sa.

Ali hlapci dvignejo blagoslov-
ljen les. Zakaj množica, kruha
kliče, se jim zdi kot preteč
oblak, poln bliaka in strel ... Za-
to je treba žgati ta blagoslov-
ljen les, da ne bo nesreče ... za
gospodarje da ne bo nesreče.

"Nazaj!" zakriče preteče no-
silci blagoslovljenega lesa in ga
dvignejo.

Suhe so njih besede, sovražne.

Zakaj drobtinice z mize gospo-
dov se sili.

Množice ne razumejo tistih
besed.

In tedaj zasveti blagoslovlje-
ni les in majhen dim lije v mno-
žico ... In glej, ulica je rdeča.

In tisto rdeče je kri ... Člove-
ška kri ... Kri kruha prosečih
... In triindvajset ljudi, ki so
zahtevali kruha, leži v mlaki kr-
vi ... leži nepremično ...

Blagoslovljeni les je odgnal
nevihto ...

Triindvajset ljudi.

In triindvajset družin zajoče
obupno ... Triindvajset družin
je uničenih ...

Oče pa, ki je imel v naročju
otroka, ljubezen svojo, mladiko
svojo, začuti, kako je omahnila
otroška glavica ... Po rokah pa
se je vilo nekaj toplega ...

Pogleda.

Prebita je glavica otroka, bla-
goslovljeni dim je glavico raz-

Newyorški župan La Guardia (na sredi) razpravlja o stanovanjskem programu z grupo študentov

Zmagoslavje

A. P. Čehov

Bilo je o polnoči. Mitja Kul-
darov je razburjen in razvnet
pritekel v stanovanje svojih
staršev in jel begati po vseh so-
bah. Starši so že legli spat. Se-
stra je ležala v postelji in čita-
la zadnjo stran romana. Bratje-
gimnazijci so spali.

"Odkod pa si se vzel?" sta se
začudila roditelja. "Kaj je s te-
boj?"

"Ah, ne sprašujta! Nisem
pričakoval tega! Ne, tega nisem
pričakoval! To je ... neverjet-
no!"

Mitja se je zasmel in sedel
v naslanjač. Od radosti se ni
mogel vzdržati na nogah.

"To je neverjetno! In vi si te-
ga ne morete misliti! Poglejte
sem!"

Sestra je skočila s postelje, se
povrnila odela in prihitela k bra-
tu. Gimnazijci so se zbudili.

"Kaj je s teboj?"

"Neizrečeno sem vesel, draga
moja mamica. Zdaj me pozna
vsa, vsa Rusija. Vsa! Prej ste
vedeli samo vi, da živi na svetu
kolegijski registrator Dimitrij
Kuldarov, zdaj pa to ve vsa Ru-
sija. Mamica! Gospod!"

"A kaj se je zgodilo? Govori
pametno!"

"Vi živite kot divje zveri. Ne
čitate novin. Ne zanimaste se za
javnost, a v novinah stoji mno-
go tega, kar mora vse zanimati.
V novinah se izve vse, kar se
zgodí na svetu. Nič ne ostane
skritega. Kako sem srečen! O,
Gospod! Saj pišejo novine samo
o znamenitih ljudeh! A zdaj so
pisale tudi o meni!"

"Kaj pa govoriš? Kje?"

Oče je obledel, mamica je po-
gledala na ikono in se prekriz-
la. Gimnazijci so se v svojih
kratkih nočnih srajcih pribli-
žali svojemu starejšemu bratu.

"Da, da! O meni pišejo! Zdaj
vse vama vsa Rusija. Vi, mamica,
shranite te novine za spomin!
Čital jih bom sem in tja. Poglej-
te!"

Mitja je privlekel iz žepa čas-
nik in ga izročil očetu. Pokazal
mu mesto, začrtano z modrim
svinčnikom.

Oče si je nataknil naočnike.

"Čitajte vendar!"

Mamica se je spet ozrla na
ikono in se prekrizala. Oče je
zakašljal in jel čitati:

"Dne 29. decembra ob enaj-
stih zvečer je kolegijski regi-
strator Dimitrij Kuldarov ..."

"Vidite, vidite? Dalje!"

mesaril. Se ni dobro začelo ži-
veti, je mlado življenje moralo
kloniti svojo otroško glavico.

In kri, strašna obsodba se iz-
vije iz ust očeta:

"Prokleti!"

In leti po ulicah ta krik in bi-
je vsakogar ... Udari v nosilce
blagoslovljenega lesu, da se
stresejo in zbeže ... Kakor kaj
beže in njih lica so spačena od
prekletstva groze ...

Na cesti je prazno.

Mrliče so zavlekli nekam stran
in jih poskrili. Vest svojo hoče-
jo skriti.

Ali mlake krvi so še tam ...

Strnjena kri ... človeška kri
... ki delavec, ki vpije:

"Prokleti!"

Čujte drdranje!

Koče drdrajo, avtomobil
mrmrajo.

Meščanstvo v lepih oblekah
se pelje, da vidi čudovito cesto,
kjer je človeška kri. Radovedni
so, kakšna je človeška kri. Za-
kaj znamenita je in puntarska.

Služijo kočijaži.

V kletah-stanovanjih pa pla-
ka triindvajset družin za mrt-
vim možem in očetom.

V kletah-stanovanjih pa sti-
skajo pesti milijoni ...

Ne žele bi biti v koži tistih,
katerim veljajo stisnjene pesti
milijonov ...

"... kolegijski registrator
Dimitrij Kuldarov prišel iz pivo-
varne v Mali Bronski v Koziko-
novi hiši, in nahajajoč se v pi-
janem stanju ..."

"Bila sva skupaj s Semjonom
Petrovičem ... Vse je natančno
opisano. Nadaljujte! Poslušaj-
te!"

"... in nahajajoč se v pija-
nem stanju klečnil in padel pod
konja izvoška Ivana Drotova,
seljaka iz Durikina v juhnov-
skem okrožju, ki je stal tam-
kaj. Konj se je splašil, zdirjal
preko Kuldarova, prevlekel če-
zenj sani, v katerih je sedel Ste-
par Lukov, moskovski trgovec
drugega čeha, nato pa drvel po
ulicah, dokler ga niso ustavili
stražniki. Kuldarova, ki je bil
skrajna nezavesten, so prepeljali
na stražnico, kjer ga je pregle-
dal zdravnik. Udarac, ki ga je
dobil v tilnik ..."

"Padel sem na kamen. Na-
prej! Citajte dalje!"

"... ki ga je dobil v tilnik, se
smateja za lahko poškodbo. O
dogodku se je sestavil zapisnik.
Poškodovanec je prejel zdravni-
ško pomoč ..."

"Naročili so mi, naj si mo-
čim tilnik s hladno vodo. Zdaj
ste čitali? A? Evo! Tako je to!
Zdaj se je razširilo po vsej Ru-
siji. Dajte sem!"

Mitja je pograbil novine, jih
zganil in potisnil v žep.

"Pohitim k Maksom in jim
pokažem. To moram pokazati
tudi Ivanškim, Nataliji Ivanov-
ni, Onisimu Vasiljeviču ... Kar
pojdem, kar pojdem! Zbogom!"

Mitja je poveznil na glavo
službeno čepico s kokardo ter
zmagoslavno in radostno pobe-
žal na ulico.

HUMOR

Izpraševanje

"Oče, kako more zrakoplov
tako hitro leteti?"

"Ker se mu mudi."

"Oče, zakaj je zrakoplov tak-
šne oblike kakor cigara?"

"Za mora biti tako."

"Oče —"

"Zdaj pa že miruj s svojim
neumnim očetom, drugače boš
dobil klofuto!"

Srednja pot

"Rekla sem mu, da me sme na
vsako lice enkrat poljubiti."

"In kaj je storil?"

"Izbral je zlato sredino."

To je bolje

"Izletniki so pa res nemar-
ni, da mečejo prazne ovitke in
pir kar po tleh. Jaz, na primer,
zmečem vse takšne reči — v
biralniki!"

Izgovor

"Tako samo zaradi tega
torej vlomili v trafiko, da bi
kupili smotko. Čemu ste pa
tem vdrl v blagajno?"

"Denar za smotke sem ho-
dati vanjo, gospod sodnik!"

Požar

"Gospa, slišala sem, da je
vas gorelo."

"Da, Pomislite, v plesni ob-
ki, brez plaša, sem morala
pustiti hišo."

"Potem ste pa res dobeše-
rešili samo golo življenje."

V gledališču

"Lani sem dala zavarovati
svoj glas za pol milijona dol-
jev," se pohvali pevka.

"In kaj si potem z denarjem
storila?" jo vpraša tovariška.

Tedenski odmevi